

TYÖNTEKIJÖIDEN KYSELYTUTKIMUS SYÖVÄN RISKITEKIJÖILLE ALTISTUMISESTA EUROOPASSA

Syövän riskitekijöille altistumista koskevan työntekijöiden kyselytutkimuksen tarkoituksena on täyttää keskeinen puute tiedoissa, jotka koskevat syövän riskitekijöille altistumista työpaikalla. Tämä puute on tiedostettu laajasti, viimeksi [karsinogeeni- ja mutageenidirektiivin](#) tarkistamisen yhteydessä mutta myös [Euroopan komission tiedonannossa EU:n työterveys- ja työturvallisuuslainsäädännön uudistamisesta](#) (2017). Hankkeessa hyödynnetään päätelmiä [toteutettavuustutkimuksesta tietokoneavusteisen puhelimella tehtävän kyselytutkimuksen kehittämisestä työntekijöiden karsinogeenille altistumisen arvioimiseksi Euroopan unionissa](#) (2017).

Valmistelutyö on käynnistynyt vuonna 2020. Tuolloin aloitettiin menetelmän suunnittelu ja vastaavan australialaisen tutkimuksen mukauttaminen Eurooppaan sopivaksi. Vuosina 2021 ja 2022 kyselytutkimusta kehitetään ja testataan ja se toteutetaan käytännössä. Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA) aikoo julkaista ensimmäiset tulokset vuonna 2023. Arviointi tehdään vuonna 2024. Tässä asiakirjassa esitellään uuden hankkeen käynnistysvaihe ja esitellään suunnitellun menetelmän pääpiirteet.

Syövän riskitekijät työpaikalla

Kemialliset syövän riskitekijät on määritetty aineiksi tai seoksiksi, jotka aiheuttavat syöpää tai edistävät niiden kehittymistä aineille tai seoksille altistuneissa työntekijöissä. Säteily, stressi ja muut työn järjestämiseen ja työoloihin liittyvät tekijät on myös yhdistetty työperäiseen syöpään.

Yksi suurimmista terveysongelmista työpaikoilla Euroopassa ja koko maailmassa on [työperäinen syöpä](#). Se aiheuttaa arviolta [53 prosenttia kaikista työperäisistä kuolemantapauksista](#) EU:ssa ja muissa kehittyneissä maissa. Syöpään voi olla useita syitä, joita vuorovaikutussuhteineen ei vielä täysin ymmärretä. Vuonna 2016 julkaistun [karsinogeenijä koskevan etenemissuunnitelman](#) mukaan EU:ssa tulee esiin vuosittain noin 120 000 työperäistä syöpätapausta, jotka johtuvat altistumisesta karsinogeenille ja johtavat vuosittain noin 80 000 kuolemantapaukseen.

Luotettavat tiedot altistumisesta työpaikan riskitekijöille ovat olennaisen tärkeitä sekä työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle että tuottavalle ja vastuulliselle taloudelle. EU-OSHA on todennut, että Euroopan tasolla ei ole yhdenmukaistettuja ja vertailukelpoisia tietoja. Tämä innovatiivinen tutkimus auttaa arvioimaan sellaisille syövän riskitekijöille altistumisen laajuutta, joille altistuminen Euroopassa on suurinta. Tutkimus on työpaikka-altistumista koskevan australialaisen tutkimuksen (AWES) mallin mukainen.

EU-OSHAn tarkoituksena on auttaa vastaamaan haasteeseen työperäisen syövän vähentämisestä. Se tehdään parantamalla päätöksentekijöiden, tutkijoiden ja välittäjien tietämystä työntekijöiden altistumisesta syövän riskitekijöille. Tutkimustulokset auttavat asettamaan asianmukaiset toimet tärkeysjärjestykseen ja kohdentamaan niitä. Tutkimuksesta odotetaan täsmällistä ja kokonaisvaltaista kuvaa nykyisistä riskeistä, jotka liittyvät työntekijöiden altistumiseen syövän riskitekijöille. Tulosten analysointi ja lisätutkimukset parantavat tietämystä riskien ehkäisystä ja hallinnasta.

Luotettava ja innovatiivinen tutkimus

Toteutettavuustutkimuksen suositusten mukaisesti ja vuosina 2018 ja 2019 pidettyjen kahden asiantuntijakokouksen perusteella tutkimuksen metodologinen lähestymistapa perustuu pääosin AWES-tutkimukseen. EU-OSHAn tutkimus antaa luotettavan arvion altistumisesta työssä ja työtehtävissä. Se täydentää nykyisiä työpaikan altistumismittauksia, kansallisia tutkimuksia ja kansallisista hallinnollisista lähteistä useissa EU:n jäsenvaltioissa saatavilla olevia tietoja.

Tutkimuksessa noudatetaan yhdenmukaista menetelmää koko Euroopassa. Sen avulla voidaan verrata eri maiden tietoja ja arvioida eri altistumisia samanaikaisesti. Tämänhetkisiä tietoja ei ole kerätty niin, että eri maat olisivat vertailukelpoisia, ja sellaisten tietojen saaminen voi olla vaikeaa.

Tutkimuksessa esitetään kysymyksiä työntekijöiden tehtävistä, ei altistumisesta syövän riskitekijöille. Kerätyt tiedot analysoidaan verkkopohjaisella sovelluksella, jossa arvioidaan altistumisia työpaikalla. Sovellus kehitettiin

AWES-tutkimusta varten, ja sitä mukautetaan EU-OSHAn uuteen kyselytutkimukseen sopivaksi. Sovellus on tutkijoiden suunnittelema ja mahdollistaa tehtävänkuvausten yhdistelyn yleisiin altistumisiin.

Siinä ei siten ole tavanomaisen työntekijöille tehtävän kyselytutkimuksen keskeisiä rajoituksia. Innovatiivisen tutkimusmenetelmän ansiosta yksilöllisestä raportoinnista johtuva vääristymä on rajallinen. Tutkimuspopulaatio voi olla laaja, ja siihen voi kuulua myös vaikeasti tavoitettavia työntekijöitä (esim. itsenäisiä ammatinharjoittajia, avustavia perheenjäseniä, mikro- ja pienyritysten työntekijöitä).

Suunniteltu menetelmä

Tutkimuksen kattavuus

EU-OSHAn kyselytutkimus kattaa edustavasti Euroopan maat (Saksa, Irlanti, Espanja, Ranska, Unkari ja Suomi). EU-OSHA ottaa kussakin maassa yhteyttä edustavaan otokseen työntekijöitä heidän sen hetkistä työtään koskevaa puhelinhaastattelua varten. Otokseen ansiosta tuloksista voidaan tehdä yksityiskohtainen analyysi (keskimäärin 3 000 työntekijää maata kohti).

Tukea asiantuntijaryhmiltä ja neuvoo-antavilta ryhmiltä

Kansainväliset asiantuntijaryhmät ja neuvoo-antavat ryhmät neuvovat EU-OSHAA hankkeen täytäntöönpanossa ja antavat palautetta tutkimuksesta. Kansainvälinen asiantuntijaryhmä antaa teknistä tukea, kun taas neuvoo-antava ryhmän panos on strategisempi.

Vuonna 2019 pidetyssä kokouksessa asiantuntijat keskustelivat tutkimusmenetelmän kehittämiseen liittyvistä aiheista ja tietyistä syövän riskitekijöistä, jotka oli määrä ottaa tutkimuksen soveltamisalaan mukaan. Myös tavoitteita ja haasteita otettiin esille. Hankkeen aikana järjestetään enintään kaksi kokousta vuodessa. Ryhmässä on tutkijoita syövän riskitekijöille altistumisen alalta, epidemiologeja, työterveyden ja -turvallisuuden asiantuntijoita, työhygieenikkoja ja työntekijätutkimusten asiantuntijoita.

Vuonna 2020 järjestetään työntekijöiden altistumistutkimuksen neuvoo-antavan ryhmän (WES-AG) ensimmäinen kokous, ja sen jälkeen kokous pidetään vähintään kerran vuodessa. Ryhmään kuuluu nimettyjä jäseniä, jotka edustavat [EU-OSHAn hallintoneuvoston](#) kolmea eturyhmää ja Euroopan komissiota.

Myös kansalliset asiantuntijaryhmät antavat tukensa. Yksi asiantuntijaryhmä jokaisessa valitussa maassa käsittelee kyselylomakkeen muokkaamista kuhunkin maahan. Asiantuntijat ovat pääasiassa työhygieenikkoja. He neuvovat myös teknisten ehtojen muokkaamisessa, tarkastavat maansa pääkielelle tehdyn käännöksen ja keskustelevat tarvittaessa siitä, otetaanko tiettyjä uusia kysymyksiä mukaan. EU-OSHA koordinoi ryhmiä maiden välisen vertailukelpoisuuden varmistamiseksi.

Mukautus- ja käännösprosessi

EU-OSHA alkoi vuonna 2020 mukauttaa australialaista mallia Eurooppaan sopivaksi. Tärkeimmät mukautukset koskevat valmistusala, joka ei ole Australiassa niin kehittynyt kuin Euroopassa, erilaista lainsäädäntöä ja kaikkia eroja tehtävien toteutustavassa.

Hyvää käännösstrategiaa tarvitaan varmistamaan kunkin kansallisen version kysymysten täsmällisyys, jotta ne sopisivat asianomaisen maan kaikille työntekijöille ja jotta saataisiin vertailukelpoisia tietoja. Kyselylomakkeen käännöksessä noudatetaan TRAPD-mallia (käännös (translation), tarkastus (review), päätös (adjudication), esitestaus (pre-testing) ja dokumentointi (documentation))¹

Odotetut tulokset:

Tutkimuksessa tarkastellaan niiden työntekijöiden määrää ja ominaisuuksia, jotka altistuvat erilaisille syövän riskitekijöille, kuten asbestille, bentseenille, kromille, dieselpakokaasulle, nikkelille, piidioksidipölylle, ultraviolettisäteilylle ja puupölylle. Tietoa kerätään erityisesti työntekijöiden moninkertaisesta altistumisesta. Tuloksia voidaan analysoida toiminta-alan, ammatin, maan, sukupuolen ynnä muiden muuttujien mukaan.

Jos tutkimus onnistuu kuudessa valitussa maassa, siitä saadaan tukeva perusta päätökselle tutkimuksen toteuttamisesta tulevana vuosina kaikissa maissa.

Käännöstyö tehty käännöskeskuksessa (CdT, Luxemburg), englanninkielisen alkutekstin perusteella.

¹ J.A. Harkness, "Questionnaire translation", julkaisussa J.A. Harkness, F. van de Vijver, ja P.P. Mohler (toim.), *Cross-cultural survey methods*, John Wiley & Sons, Hoboken, NJ, 2003, s. 35–56.